

Jaarverslag 1999

BIBLIOTHEEK VAN DE
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Jaarverslag 1999

Bibliotheek van de
Universiteit van Amsterdam

Universiteit van Amsterdam

Colofon

Uitgave
Universiteitsbibliotheek
Singel 425
1012 WP Amsterdam
Postadres:
Postbus 19185
1000 GD Amstertdam
telefoon secretariaat: 020-525 2310
fax: 020-525 2311
e-mail: secr@uba.uva.nl
URL: http://www.uba.uva.nl

Afbeeldingen
Monique Kooijmans

Vormgeving
Crasborn Grafisch Ontwerpers bno,
Valkenburg a/d Geul

Druk
Tonnaer b.v., Kelpen

Amsterdam, juli 2000

De bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam bestaat uit de Universiteitsbibliotheek aan het Singel en acht faculteitsbibliotheken, verspreid over ruim dertig locaties in de stad Amsterdam. Tot de collecties van de UB behoort ook het Universiteitsmuseum De Agnietenkapel.
De bibliotheek staat primair ten dienste van staf en studenten van de Universiteit van Amsterdam, maar ook andere belanghebbenden kunnen - al dan niet tegen betaling - gebruik maken van de bibliotheek.
De bibliotheek stelt niet alleen informatie beschikbaar uit de omvangrijke en belangrijke papieren collectie die aanwezig is in de bibliotheekvestigingen en de depots, maar biedt in toenemende mate ook toegang tot informatie in elektronische vorm, waar die zich ook bevindt. De elektronische informatie is toegankelijk via het netwerk van de universiteit en daarmee beschikbaar op alle werkstations die op het universitaire netwerk zijn aangesloten.

Inhoudsopgave

	Voorwoord	7
	Verwerving en beheer	9
	Ontsluiting en beschikbaarstelling	15
	Projecten Elektronische dienstverlening	19
	Organisatie en personeel	23
	Huisvesting en voorzieningen	27
	Financiën UB	30
	Keuze uit de overige activiteiten en gebeurtenissen	33
	Bibliotheekcommissie	35
	Vereniging van Vrienden	36
	Ondernemingsraad Diensten	37
Bijlagen	1. Leners, lenerspassen en gebruikersaccounts	38
	2. Uitleencijfers faculteitsbibliotheken en UB	39
	3. Collectie en uitgaven aan informatiedragers	40
	4. Bestellingen en catalogisering	41
	5. Gebruik UBA-website en elektronische bestanden	42
	6. Vragen Informatiebalie UB	44
	7. Bibliotheekformatie	45

Voorwoord

Het jaar 1999 was het laatste jaar van de Oude Tijd: een nieuw Millennium is inmiddels aangebroken. Is het Duizendjarig Rijk van de bibliotheek nu ook ten einde? Het tweede millennium is zonder enige twijfel te kenschetsen als de era van het boek, de boekdrukkunst en de bibliotheek. Op de valreep heeft de computer in die wereld zijn entree gemaakt en het heeft er alle schijn van dat ICT de functie en het functioneren van de bibliotheek fundamenteel gaat veranderen. Of zelfs al veranderd heeft. Zoals eens, zo'n 500 jaar geleden, de boekdrukkunst deed. Maar dan met dit verschil dat de revolutie zich thans met honderd- of duizendvoudige snelheid voltrekt... Toch behoren ook nu nog de handschriften van voor (en na) 1450 tot ons dierbaarste schatten... En toch verschijnen er ook nu nog meer gedrukte boeken dan ooit... Het einde van de bibliotheek is dus nog niet in zicht. Wat meer is, de bibliotheek kan, als ze een beetje haar best doet, ook in de wereld van de digitale communicatie een vitale en onmisbare rol spelen. Zij is immers van oudsher goed in wat die wereld met zijn vrijwel onbeperkte informatiestromen nodig heeft: selectie, ontsluiting, beschikbaarstelling en bewaring. Dat wij nog lang niet klaar zijn met ons werk, laat dit verslag over het jaar 1999 overduidelijk zien. Het was alweer een overvol jaar, overvol van gebeurtenissen, van ontwikkelingen en van veranderingen. In dat opzicht verschilt het niet van vorige jaren, en ook niet van volgende. En toch was 1999 anders dan anders. Ik wil in dit voorwoord twee gebeurtenissen, die eigenlijk meer ontwikkelingen waren, voor het voetlicht halen, omdat zij onomkeerbare veranderingen van wezenlijke aard teweeg hebben gebracht.

De eerste is de fusie van de UB met de faculteitsbibliotheek Geesteswetenschappen en de daarop volgende reorganisatie. Die reorganisatie heeft van een optelsom als het ware een vermenigvuldiging gemaakt. De UB heeft haar oorspronkelijke rol van 'centrale' van de UBA verloren, niet zozeer door die rol op te geven, alswel door haar te verrijken met de taken van de faculteitsbibliotheek Geesteswetenschappen. En de bibliotheek Geesteswetenschappen is nu opgenomen in het veel grotere verband van de UB, waardoor zij haar zelfstandigheid binnen de faculteit Geesteswetenschappen is kwijtgeraakt; opnieuw: niet door haar oude taken te verzaken, maar door die te verbinden met de rijkdom aan collecties, diensten en faciliteiten van de UB. Naar mijn stellige overtuiging is dit voor beide instituties een heilzame ontwikkeling en een belangrijke sprong voorwaarts.

De tweede is de harmonisatie en uniformering van de reglementen van alle UvA-bibliotheken. Een betere markering van een tijdperk is haast niet denkbaar. Een tijdperk waarin de bibliotheken van vakgroepen, instituten en faculteiten steeds meer naar elkaar zijn toe gegroeid en hun onderlinge verschillen steeds meer ondergeschikt hebben gemaakt aan hun wezenlijke samenhang op instellingsniveau. Er is op dit vlak overigens nog genoeg te doen, en ook aan onderlinge verschillen zal daarbij ruimte geboden moeten worden. Maar dat neemt niet weg dat voor de informatievoorziening ten behoeve van onderwijs en onderzoek en de grenzen van faculteiten vaak irrelevant zijn. Bibliotheken zijn ingewikkelde organismes, waarin alles met alles samenhangt. Het vergt dan ook de inspanning en goede wil van velen om iedere keer weer tot een goed resultaat te komen, zeker in zulke verwarrende, maar ook verwachtingsvolle tijden als waarin wij leven. Het komt mij voor dat wij gezamenlijk van 1999 in veel opzichten een succes hebben weten te maken. Moge dit verslag ook u, lezer, hiervan overtuigen!

Nol Verhagen, bibliothecaris

Verwerving en beheer

De Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam werkt voortdurend aan opbouw, behoud en beheer van een kwalitatief hoogstaande collectie informatiedragers, zowel in gedrukte als in digitale vorm. Kwaliteit en kosten/baten-overwegingen spelen een belangrijke rol bij de keuze van informatie. Er is een heldere taakafbakening vastgesteld tussen faculteitsbibliotheken en UB.

Verwerving

In 1999 is bij de aanschaf van gedrukt materiaal de veranderende taakopvatting van de UBA zichtbaar geworden zoals die is vastgelegd in de notitie *'Nieuwe formule'* (1998). De faculteitsbibliotheken inclusief de UB in haar functie van faculteitsbibliotheek Geesteswetenschappen, nemen de collectievorming voor hun rekening op de wetenschapsgebieden die tot hun faculteit behoren. Voor vakpublicaties en advisering hierover moet de gebruiker zich wenden tot de faculteitsbibliotheek. De UB heeft haar activiteiten op deze gebieden beperkt tot coördinatie en procesbewaking en is verantwoordelijk voor de aanschaf van digitale bestanden die van faculteitoverstijgend belang zijn. Het aantal bestelde monografieën in 1999 kwam, mede door de besteding van de gelden van het NWO-project 'Bibliotheekvoorziening Geesteswetenschappen' (zie pagina 11), 20% hoger uit dan in het jaar daarvoor: 14.524 titels.

Ontdubbeling en herschikking

In 1999 is opnieuw de omvang van de collecties van de UBA geïnventariseerd. De resultaten vertonen interessante afwijkingen ten opzichte van vroegere ontwikkelingen. De totale omvang van de collectie van de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam is in twee jaar tijd namelijk maar met ongeveer 500 meter toegenomen, terwijl dit in de afgelopen jaren steeds ongeveer 5.000 meter per twee jaar was. Deze geringe stijging hangt samen met de ontdubbeling van de collecties en met het deselectieproject dat in het UBA-boekendepot (IWO) is gestart om ruimte te maken voor de plaatsing van de minder frequent gebruikte boeken en tijdschriften uit faculteitsbibliotheken en UB. Ook wordt de taak van de UB als 'bewaarbibliotheek' selectiever opgevat dan vroeger wel het geval is geweest: niet alles hoeft bewaard te worden en niet alles hoeft in deze bibliotheek bewaard te worden.
De dubbele tijdschriftabonnementen tussen UB en de facultaire bibliotheken en het totale tijdschriftenbezit van de UB is onder de loep genomen. Dit leidde tot het opzeggen van 380 abonnementen. De nadelen die aan deze ontdubbeling kunnen kleven worden opgeheven door de beschikbaarheid van de elektronische versies van de tijdschriften en het systeem van interne (elektronische) documentlevering (zie pagina 16).

Van 200 abonnementen werd besloten dat beschikbaarstelling bij een facultaire bibliotheek te prefereren is boven plaatsing in het gesloten UB-magazijn, dat wil zeggen dichter bij de primaire gebruikers. In 1999 is het project Herschikking en Ontsluiting Collecties nader uitgewerkt. Het is opgezet ter voorbereiding van de nieuwbouw UB en om het grote aantal bibliotheekvestigingen van Geesteswetenschappen terug te kunnen brengen tot een hanteerbaar aantal. Op zorgvuldige wijze wordt de omvang van de collecties Geesteswetenschappen in open opstelling met 30% verminderd.

Dit leidde in 1999 concreet tot:

- de opheffing van de instituutsbibliotheek Boek- en Informatiewetenschap en plaatsing van de collectie in het gesloten magazijn van de UB;
- het verkleinen van de collectie in open opstelling van de instituutsbibliotheek Nieuw-Grieks/Byzantinologie met zo'n 30%, gevolgd door de inhuizing van deze bibliotheek in het Bungehuis en plaatsing van het minder frequent gebruikt materiaal in het IWO-boekendepot;
- de samenvoeging van de Tijdschriftenzaal en de Algemene Studiezaal in de UB tot Algemene Leeszaal met een geringer aanbod van tijdschriften in open opstelling;
- de deselectie van de collectie in open opstelling van de Zaal Bibliografieën en Naslagwerken en van de Vakstudiezaal in de UB met zo'n 50%, gericht op de inhuizing van deze collecties in de ruimte van de voormalige Algemene Studiezaal;
- het beperken van de collectie in open opstelling van de bibliotheken aan de Oude Turfmarkt (Klassieken, Archeologie en Moderne Nabije Oosten) met het oog op hun verhuizing naar de UB/Singel in de zomer van 2000;
- de herschikking van de collecties in het Bungehuis en het PC Hoofthuis in verband met de inhuizing van andere collecties.

Digitale bestanden

Het aantal bestanden dat via de Digitale Bibliotheek op de website van de UBA geraadpleegd kan worden is in 1999 aanzienlijk toegenomen.

Nieuwe bestanden zijn onder andere:

- Education Library
- Repertorium Geschiedenis Nederland
- Periodicals Contents Index
- Index to Scientific & Technical Proceedings
- Index to Social Sciences & Humanities Proceedings
- Onderwijsdatabank
- INSPEC
- Dictionary of Old English Corpus
- Film Index International
- Full tekst ERIC documenten met koppeling aan ERIC bestand
- Wittgenstein's Nachlass
- Statline

Current Contents is na intensief vergelijkend onderzoek opgezegd. Het *Web of Science,* dat de *Arts & Humanities Citation Index*, de *Science Citation Index* en de *Social Sciences Citation Index* omvat, bleek een goed alternatief.
Opmerkelijk is dat het gemiddeld gebruik van de ERL-bestanden in 1999 met 64% is gestegen.
In 1999 kwamen ruim 500 elektronische versies van tijdschriften beschikbaar in de Digitale Bibliotheek.

Een belangrijk deel van de digitale informatie wordt van informatieleveranciers of uitgevers niet door koop verkregen, maar op basis van gebruikersovereenkomsten. In overleg met de faculteits-bibliotheken zijn de eisen geformuleerd die gesteld moeten worden aan de licentievoorwaarden. Ook zijn criteria voor selectie en voor centrale financiering en/of beschikbaarstelling vastgesteld.

Project bibliotheekvoorziening Geesteswetenschappen

Vanaf februari 1999 is de besteding ter hand genomen van de ruim *f* 900.000,- die de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) aan de UvA heeft toebedeeld voor aanvullende landelijke collectievorming, in het kader van het project 'Bibliotheekvoorziening Geesteswetenschappen'. Het project is opgezet om de verschraling van de collecties Geesteswetenschappen in Nederland op te heffen. Daarom wordt met de projectgelden uitsluitend voor Nederland uniek materiaal aangeschaft. Aan het eind van het jaar was bijna 90% van het beschikbare bedrag besteed aan bijna 4.000 items, variërend van handschriften tot elektronische bestanden. NWO heeft nog geen beslissing genomen over continuering van het project.

Bijzondere Collecties

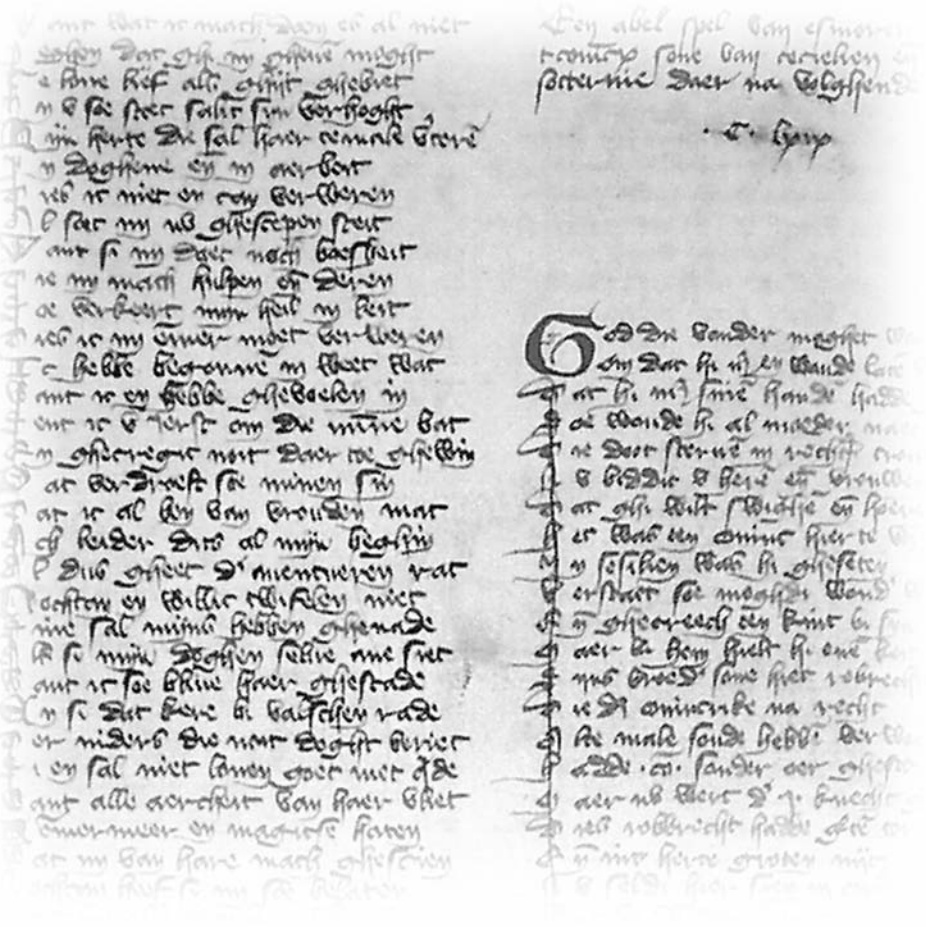
Dankzij een verhoogd acquisitiebudget en sponsoring door derden (Vereniging van Vrienden van de UB, Steenbergen Fonds, De la Fontaine Verwey Fonds en andere) konden de Bijzondere Collecties van de UB actief werven op de antiquarische markt. Vermeldenswaard zijn onder andere een zeer zeldzame uitgave van het Nieuwe Testament in het Hongaars, gedrukt door de beroemde Hongaarse lettersnijder Nicolaas Kis (1687); een prachtig ingebonden, tot dusver onbekende Magnus-band: *Biblia Hebraica* (1667); enkele Vondeliana, Hugo de Vries en Multatuli; B. Bennet, *XX Godvruchtige Bespiegelingen* (1770); twee zeldzame edities van J.Ph. Schadaelje, *Lusthof des Gemoets* (18e eeuw); P. van der Aa, *L'Atlas soulagé de son gros & pesant fardeau ou Nouvelles cartes géographiques qui contiennent les XVII provinces des Païs-Bas* (Leiden [circa 1725?]); G.L. le Rouge, *La Hollande en 12 feuilles* (Paris 1748) - wandkaart in 12 bladen; een Latijnse *Flavius Josephus*-editie (Venetië, Bernardinus Vercellensis, 12 november 1502) f°, waarvan slechts twee exemplaren in de VS bekend zijn, en het (vermoedelijke) unicum: *Documenta brevia, quibus quisque tuto numerose et prompte Hebraice, vel unius mense spacio, legere addiscat ad Sacrae Scripturae intelligentiam* (Venetië 1639) - een onopengesneden vel in 4°-formaat gedrukt, dat een spoedcursus Hebreeuws bevat.
Door schenking is onder andere verworven de volledige productie (inclusief originele ontwerpen) van kinderboeken-illustratrice Atie Siegenbeek van Heukelom. Ook is aanvulling op de langlopende schenking industriële boekbanden, de collectie Struik, gecontinueerd. Met het Nederlands Archief voor Grafisch Ontwerpers (NAGO) is een contract gesloten dat het beheer en de beschikbaarstelling door de UB regelt van door het NAGO in bruikleen te geven archieven van grafische ontwerpers.
De Bibliotheca Rosenthaliana ontving van meer dan 15 particulieren en instellingen schenkingen, waaronder de carthotheek van de bibliotheek van Juda Leon Palache (1886-1944), de eerste hoogleraar Hebreeuws van de UvA, en de *Plechtigheeden, vreugde gezangen en gebeeden, verricht in de Hoogduitsche Joodsche synagogue Neve Salom, te Suriname* (Paramaribo 1804).
Door bemiddeling van prof. dr M. Mathijsen is een omvangrijke en belangwekkende 19e-eeuwse verzameling brieven van diverse personen, gericht aan mr C.P. Robidé van der Aa geschonken.
Dankzij sponsoring door onder andere de Vereniging van Vrienden van de UB en het De la Fontaine Verwey Fonds zijn de werktekeningen voor de *Lexicon* van Bram de Does en de 'alfabetsteen' van Jan van Krimpen aangeschaft.
De sectie Kerkelijke Collecties weet zich in toenemende mate, dankzij de sterke klantenbinding met een betrokken achterban, van bijzondere schenkingen te voorzien: minstens 32 particulieren en vijf instellingen hebben de collectie met relevant materiaal verrijkt.
Het Universiteitsmuseum De Agnietenkapel verkreeg van talrijke personen en collega-instellingen waardevolle aanvullingen in de vorm van documenten, foto's en realia en kocht onder andere een tekening van het Sint-Jorishof.

Beheer en Behoud

In de UB werd het omvangrijke, door de Mondriaan Stichting ondersteunde deltaplanproject voor de kaartencollectie afgerond evenals de restauratie en herordening van de Cassuto-collectie. De inrichting van het prentenmagazijn is voltooid. In dit magazijn wordt het zogenaamde platte materiaal systematisch opgeborgen. De grootste prioriteit is gegeven aan het Metamorfozeproject.

■ *Metamorfozeproject*

Dit grote landelijke conserveringsprogramma heeft tot doel de conservering van handschriften, boeken, kranten en tijdschriften van Nederlandse origine uit de periode 1840-1950 door middel van registratie, microverfilming en duurzame verpakking. In juli 1999 is de conservering voltooid van de Van Eeden-collectie, het eerste Amsterdamse Literaire Collectie-project. Met de conservering van de Verwey-collecties is in het najaar een begin gemaakt. De projectvoorstellen ten behoeve van de Multatuli-collectie zijn goedgekeurd en een nieuw voorstel voor een deel van het Réveilarchief is ingediend. Van de circa 17.000 titels die in het deelproject Behoud Nederlandse Boekproductie zijn aangewezen voor verfilming, waren er eind 1999 reeds 8.000 verfilmd en, zuurvrij verpakt, herplaatst in de magazijnen. De totale projectomvang binnen de UBA bedraagt inmiddels bijna 4 miljoen gulden. De Sector Elektronische Diensten van de UB heeft in 1999 een database ontwikkeld om de werkstroom van het Metamorfoze-project te begeleiden. Deze programmatuur is inmiddels ook bij de Koninklijke Bibliotheek, de Openbare Bibliotheek Amsterdam en de Universiteitsbibliotheek Utrecht in gebruik genomen.

Fragment uit het Handschrift Van Hulthem (1410) dat in november/december te zien was in de tentoonstellingszaal van de UB.

■ *Conservering Historische Collecties Universiteit van Amsterdam*

Het Universiteitsmuseum De Agnietenkapel heeft zich vooral toegelegd op de voorbereiding en het ten uitvoer brengen van een aantal urgente projecten die uitgevoerd kunnen worden dankzij de zogenaamde Nuis-gelden. Het aan het museum toegewezen deel van het IWO-boekendepot is ingericht voor verschillende collectie-onderdelen zoals affiches, botanische platen, wiskundige modellen. In het Purperhoedenveem, naast de Agnietenkapel, is een begin gemaakt met de conservering van de historische fotocollectie.

■ *Bind- en restauratiewerk*

Naast de grote hoeveelheid reguliere werkzaamheden die zijn verricht ter bevordering van het fysieke behoud van de UB-collectie, hebben de beide bind- en restauratiemedewerkers meegewerkt aan onder andere de conservering van de Cassuto collectie, de Vondelcollectie (ten behoeve van het nieuwe prentenmagazijn) en ook aan het Metamorfozeproject en de projecten van het Universiteitsmuseum De Agnietenkapel. Aan de faculteitsbibliotheken zijn talrijke adviezen uitgebracht over het behoud van de collecties.

De Sector Elektronische Diensten heeft in 1999 voor het bind- en restauratiewerk een database-op-maat ontwikkeld, waarin op eenvoudige wijze de documenten die extern worden gebonden, kunnen worden geregistreerd. Deze werkwijze maakt het mogelijk dat het publiek in de catalogus kan zien dat de betreffende werken tijdelijk niet beschikbaar zijn.

Schilderijen in het IWO-depot uit de collectie van De Agnietenkapel.

Ontsluiting en beschikbaarstelling

De kwaliteit van de bibliotheek valt of staat met de wijze waarop de bibliotheekgebruiker de informatie die hij nodig heeft, onder ogen krijgt. Behalve boeken en tijdschriften zijn ook elektronische bestanden, elektronische tijdschriften en websites ontsloten. Hierbij is gebruik gemaakt van nieuwe technieken, in nauwe samenwerking tussen de Sector Verwerving en Ontsluiting en de Sector Elektronische Diensten van de UB.

Ontsluiting Bijzondere Collecties

In 1999 is prioriteit gegeven aan het retroproject oude drukken. Daarnaast zijn vele bijzondere ontsluitingsprojecten gestart en gecontinueerd waaronder de ontsluiting van de moderne typografiecollectie en de conversie van de briefbestanden. Er is ook begonnen met de elektronische ontsluiting en digitalisering van verluchte Amsterdamse handschriften.
Het beheer van de gegevensbestanden die de Bijzondere Collecties ontsluiten, is in 1999 overgedragen aan de Sector Elektronische Diensten. Hiermee is een stap gezet op weg naar de integratie van de verschillende databestanden binnen de UB.
Ook is besloten om de bestanden één voor één te converteren naar een apart stelsel binnen het Lokaal Bibliotheek Systeem. Met de implementatie wordt medio 2000 begonnen. Nu zijn deze bestanden nog slechts in de UB te raadplegen, straks zijn ze via het universitaire netwerk toegankelijk.
In nauwe samenwerking met PICA is ook een methode ontwikkeld om het databestand van het Universiteitsmuseum De Agnietenkapel, dat informatie bevat over objecten en foto's, te converteren naar het Lokale Bibliotheeksysteem. Ook dit bestand is dus straks via het netwerk te raadplegen.
Een internationale SGML DTD standaard-in-ontwikkeling is toegepast voor de beschrijving van de middeleeuwse handschriften.

Catalogisering en retroconversie

In 1999 zijn 38.000 publicaties gecatalogiseerd. Naast de vele andere niet-telbare databasebewerkingen zijn ruim 16.000 thesaurusrecords ingevoerd en 12.000 titels verwijderd. Voorts zijn binnen de UBA in totaal ruim 25.000 publicaties op onderwerp ontsloten.
In het retroproject worden de titelbeschrijvingen uit de kaartcatalogus ingevoerd in de Online Publiekscatalogus. De invoer wordt hoofdzakelijk door ongeveer 40 banenpoolmedewerkers van de Stichting Maatwerk verricht. Naast de jaarproductie van 83.000 titels zijn met voorrang 8.500 titels ingevoerd voor het Metamorfoze-project en 11.500 voor het project 'Bijzondere talen'. Meer cijfers over verwerving, registratie en catalogisering vindt u in bijlage 4.
Het Bushuisproject, waarin de titels van de bibliotheek Politieke- en Sociaal-Culturele Wetenschappen versneld zijn ingevoerd met medewerking van een extern bedrijf, is in 1999 afgerond. Hiermee kreeg de PSCW-bibliotheek een belangrijk instrument voor efficiënter beheer van de collectie en voor een effectieve uitvoering van de andere projecten ter voorbereiding van de inrichting van de nieuwe bibliotheek in het Bushuis.

DONOR-project (Directory Of Netherlands Online Resources)

In 1999 is de infrastructuur ontwikkeld en zijn procedures vastgelegd voor het professioneel ontsluiten van het UBAweb door middel van de zogenaamde Dublin Core metadata. De zoekmachines van zowel de Universiteit van Amsterdam als van SURFnet kunnen deze metadata doorzoeken.

Webcatalogus

Een niet direct zichtbare, maar niet minder essentiële stap is in 1999 gezet door de hardware van het Lokaal Bibliotheek Systeem (LBS) geheel opnieuw op te bouwen met de millenniumbestendige versie 3.7. Met behulp van het Informatiseringscentrum van de UvA en Pica is deze hoofdader van alle bibliotheekwerkzaamheden nieuw en krachtig leven ingeblazen. De UvA is daarmee onder andere in staat de webversie van de catalogus op te gaan bouwen.

Documentlevering

Publicaties die niet aanwezig zijn bij de UvA kunnen worden aangevraagd uit andere bibliotheken. Dit kan via de balie van de bibliotheek maar nu ook via een zogenaande IBL-account die gekoppeld wordt aan de lenerspas. De IBL-account, die verkrijgbaar is bij UB en alle faculteitsbibliotheken, is ook bruikbaar voor de interne documentlevering (IDL). Tegen een geringe vergoeding kan men aanvragen indienen voor boeken en tijdschriftartikelen uit vrijwel de gehele UBA-collectie. De boeken worden afgeleverd in de faculteitsbibliotheek of de UB, de tijdschriftartikelen worden naar het postadres van de aanvrager gezonden. Tot eind 1999 ging het nog om een proef, vanaf 1 december is IDL onderdeel van de reguliere dienstverlening.

In 1999 is ook gewerkt aan de voorbereidingen van de elektronische documentlevering die in januari 2000 van start zal gaan. Alle IBL-accounthouders van de UvA kunnen straks hun aanvragen voor de levering van papieren artikelen in digitale vorm krijgen tegen de gebruikelijke IBL-tarieven. Op drie locaties (UB-Singel, IWO en de bibliotheek Psychologie) zijn scanners geïnstalleerd om artikelen te digitaliseren en als een TIFF-attachment te versturen naar het e-mailadres van de aanvrager. Ook andere universiteitsbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek zullen deze service gaan bieden, zodat levering van gedigitaliseerd materiaal mogelijk wordt op landelijk niveau.

Schipholland
Serials
Studia Leibniliana

Projecten elektronische dienstverlening

De traditionele rol van informatieleverancier wordt steeds meer uitgebreid naar digitale toepassingen. De toegang tot informatie en diensten is verbeterd door de vernieuwing van de website van de UBA, het UBAweb. Het aanbod van digitale publicaties groeit bijna wekelijks en verschuift thans van 'secundaire' naar 'primaire' informatie. De bibliotheek is een groot aantal projecten gestart op het gebied van de productie van digitale inhoud en ontsluiting van digitale bronnen.

Bèta preprint- en publicatieserver

In het kader van de vorming van het Kenniscentrum Amsterdam hebben de UBA en het Informatiseringscentrum van de UvA een preprintserver ontwikkeld, met als doel het onderzoek en de communicatie op het gebied van de bètawetenschappen te ondersteunen voor de instituten van het Kenniscentrum Amsterdam. Deze server vergroot de herkenbaarheid van deze instituten en maakt hun research output duidelijker zichtbaar. De bèta preprint- en publicatieserver is in 1999 geïmplementeerd bij de volgende instituten:

- FOM Instituut voor Atoom- en Molecuulfysica (AMOLF);
- Institute for Logic, Language and Computation (ILLC);
- Korteweg-de Vries Instituut voor Wiskunde (KdV Institute);
- Nationaal Instituut voor Kernfysica en Hoge Energiefysica (NIKHEF);
- Sectie Computerarchitectuur.

De procedures om documenten in te dienen zijn eenvoudig en duidelijk gemaakt en met geavanceerde zoekmogelijkheden zijn de documenten te vinden. Tevens is per instituut een 'editor' functie ingevoerd, die de kwaliteit van de ingediende documenten controleert en de onderzoekers autoriseert om documenten in te dienen.
De introductie van de server is ondersteund door een uitgebreide voorlichtingscampagne.

Productie van elektronische tijdschriften

Het UvA-tijdschrift *Contributions to Zoology*, dat sinds 1848 wordt uitgegeven, is vanaf jaargang 1999 ook digitaal beschikbaar. Er is een infrastructuur ontworpen voor het rechtstreeks publiceren in digitale vorm. Het ontwikkelde model is niet louter gericht op *Contibutions to Zoology* maar kan ook voor andere wetenschappelijke tijdschriften toegepast worden. Centrale uitgangspunten waren: open systemen en het gebruik van internationale standaarden. SGML bleek de aangewezen standaard, zeker voor de opslag van de documenten. Door de SGML-bestanden als basis te gebruiken voor de PDF-vorm, de HTML-vorm of de XML-vorm is één basisproces voor verschillende verschijningsvormen van het tijdschrift mogelijk. De PDF-vorm kan zowel voor de gedrukte versie worden gebruikt als voor de versie op het web.

Digitale studentenboekerij

In samenwerking met het Informatiseringscentrum, de faculteiten Economie & Econometrie, Tandheelkunde en Biologie van de UvA en de Open Universiteit in Heerlen, zijn leeromgevingen ontwikkeld. De hiermee verbonden problematiek rond auteursrecht, gebruik van commerciële leeromgevingen, toepassing op grote schaal, is onderzocht. Het project wordt in 2000 afgerond.

Selectie en aanschaf van een SGML/XML zoekmachine

Digitale bronnen kunnen veel dieper ontsloten worden dan gedrukte bronnen. De bron moet wel op een speciale manier gecodeerd zijn en de zoeker moet over de juiste zoekmachine beschikken. Na een vergelijkend onderzoek van een aantal SGML/XML zoekmachines is de Open Text zoekmachine PAT aangekocht via de Digital Library Production Service van de University of Michigan Library. Daarnaast is hardware aangekocht om full text documenten en beeldbestanden beschikbaar te stellen.

Windows 95

In 1999 is het - na invoering van Win IBW1.3 van het PICA-systeem - mogelijk geworden over te stappen van Windows 3.11 naar Windows 95. Mede door de dwingende deadline van de millenniumovergang zijn in een relatief korte tijd alle werkplekken in de UB omgebouwd en voorzien van een uitgebreid standaard pakket applicatiesoftware. Deze standaard werkplek is ook buiten de gebouwen aan het Singel te gebruiken en maakt het de IT-servicedesk mogelijk kwalitatief hoogstaande dienstverlening te ontwikkelen. De op- of herbouw van een pc kon - dankzij de programmatuur van Ghost, waarmee sinds 1999 wordt gewerkt - binnen 20 minuten gebeuren.
Bij de introductie van de nieuwe standaard pc en daarmee van Windows 95 heeft de afdeling Elektronische Diensten een uitgebreide cyclus van demonstaties en cursussen verzorgd om medewerkers in staat te stellen zonder veel pijn snel te kunnen profiteren van de grotere verzameling software die op iedere werkplek is aangeboden.

Beelddatabank

In 1999 is het project Ontwikkeling Beelddatabank gestart. In de beelddatabank worden de digitale afbeeldingen van de collectie portretten (schilderijen en beelden) van het Universiteitsmuseum De Agnietenkapel opgenomen. Van deze portretten zijn door een professionele fotograaf onder meer kleurendia's vervaardigd, die voor het digitaliseren gebruikt worden. Van elke kleurendia wordt een master of archiefbeeld gemaakt. Van deze master worden weer presentatie-images en thumbnails gemaakt voor de beelddatabank. De master kan gebruikt worden voor reproductie of drukwerk.
Dit project levert de beschrijving op van de workflow, het digitaliseringsproces en de metadatastructuur van beeldmateriaal. Daarnaast zal er voor intern gebruik een digitaal masterarchief beschikbaar zijn en voor extern gebruik een beelddatabank op internet.

Organisatie en personeel

Om een kwalitatief hoogstaand en samenhangend netwerk van voorzieningen te ontwikkelen is ook in 1999 gewerkt aan een soepele en coöperatieve samenwerking tussen de UB en de faculteitsbibliotheken. In alle bibliotheken van de UvA was sprake van organisatie-verandering, veelal onder invloed van de clustering van de faculteiten. Meest in het oog springend waren het samengaan van de bibliotheek Geesteswetenschappen met de UB en de harmonisatie van het uitleenreglement.

Samengaan van de bibliotheek Geesteswetenschapen met de UB

Per 1 januari 1999 is de faculteitsbibliotheek Geesteswetenschappen beheersmatig bij de UB ondergebracht. Onmiddellijk daarna is begonnen met het opstellen van een functie- en formatieplan voor de nieuwe organisatie. In het najaar van 1999 is de integratie van de bibliotheek van de faculteit Geesteswetenschappen en de UB door middel van een reorganisatie een feit geworden. Een ingrijpende verandering is dat de publieksdiensten en de werkzaamheden van de vakreferenten, die tot dat moment in de faculteitsbibliotheek in één organisatie verenigd waren, van elkaar zijn gescheiden en aangehaakt werden bij de daarmee corresponderende organisatie-onderdelen van de UB. Hoewel de overgang op het eerste gezicht voor de medewerkers van de faculteitsbibliotheek het grootst leek, betekende deze ook voor de UB een principiële en essentiële koerswijziging: de UB is niet langer het min of meer onafhankelijke middelpunt van het bibliotheeksysteem van de UvA, maar in de eerste plaats de bibliotheek voor de Geesteswetenschappen, die daarnaast ook nog een aantal centrale, ondersteunende taken voor het gehele bibliotheeksysteem van de UvA vervult.
Er is een deskundige aangetrokken om alle functies te beschrijven volgens een nieuw systeem: dit proces wordt in 2000 afgerond.

Juridische Bibliotheek

De Juridische Bibliotheek heeft de in 1998 ingezette organisatieverandering voltooid. De functies binnen de bibliotheek zijn opnieuw beschreven en gewaardeerd. Met deze operatie zijn de volgende functies ontstaan: faculteitsbibliothecaris (verantwoordelijk voor beleid en algehele leiding), informatiespecialist (alle taken die met de inhoud van de collectie te maken hebben), hoofd dienstverlening en beheer (dagelijkse leiding van de dienstverlening van een locatie) en bibliotheekmedewerker (zorg voor algehele dienstverlening en bibliotheekadministratie). De vernieuwing heeft niet tot ontslagen of bezuinigingen op het personeel geleid; voor het zittend personeel zijn passende functies gevonden.

Bèta-bibliotheek

Met de aanstelling van een interim-manager in september 1999 zijn de bibliotheken van de bètafaculteiten onder eenhoofdige leiding gebracht. De voorbereidingen voor de clustering die op 1 januari 2000 plaatsvindt, zijn in gang gezet met de notitie *Organisatieverandering Bibliotheek Faculteit Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica.*

Medische Bibliotheek

Met de goedkeuring van het reorganisatievoorstel door het AMC-bestuur zijn de beleidslijnen vastgelegd waarbinnen de bibliotheek zich in de komende jaren verder kan ontwikkelen. De wijziging in naamgeving van Centrale Medische Bibliotheek in Medische Bibliotheek AMC is meer dan een cosmetische handeling. Er is een nieuwe overlegstructuur met de AMC-gemeenschap ingevoerd. De divisiebesturen hebben elk een decentrale bibliotheekcommissie ingesteld die vanuit de Medische Bibliotheek ambtelijk wordt gefaciliteerd en primair is bedoeld als het gremium waarmee de specifieke gebruikersgroep met de bibliotheek overlegt over aard en omvang van de dienstverlening. De voorzitters van de decentrale commissies vormen gezamenlijk de centrale bibliotheekcommissie van het AMC. Een belangrijke omslag is ook het verminderen van individueel gerichte ad hoc ondersteuning ten gunste van structurele ondersteuning aan gebruikersgroepen. Het ontwikkelen en aanbieden van instructies en cursussen zal daarin een belangrijke plaats krijgen, waarbij ook een meer structurele inbreng in het curriculum van de medische opleiding en de opleiding medische informatiekunde zal worden verzorgd. Daarnaast wordt de zogenaamde clinical librarian breed geïntroduceerd in het AMC. De dienstverlening kan in overleg met de decentrale bibliotheekcommissies per divisie verschillend ingevuld worden. Centraal staat in deze functie de deskundigheid op het gebied van het gebruik van elektronische informatiebronnen bij specifieke vragen vanuit patiëntenzorg en research van de divisie.
De integratie van de bibliotheken Sociale Geneeskunde, Huisartsengeneeskunde en Vrouwenstudies in de MB zal begin 2000 zijn afgerond.

Gammabibliotheken

- *Politieke en Sociaal-Culturele wetenschappen*

Na een langdurige voorbereiding is in november 1999 de reorganisatie van de bibliotheek afgerond en zijn de medewerkers in hun nieuwe functies geplaatst. De bibliotheken waren voorheen georganiseerd langs de lijn van de vier vestigingen. Maar nu kent de organisatie twee afdelingen, elk onder leiding van een meewerkend afdelingshoofd. Nog niet alle veranderingen konden worden doorgevoerd omdat de bibliotheek nog verspreid gehuisvest is. In het komend jaar kan gewerkt worden aan de nieuwe situatie, zodat bij de verhuizing naar het Bushuis in 2001 de organisatie geheel op maat is voor de unilocatie.

- *Piersonbibliotheek, Révészbibliotheek en bibliotheek Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen*

In 1999 is nog geen definitief besluit genomen over de fysieke en organisatorische samenvoeging van de Piersonbibliotheek, de Révészbibliotheek (Psychologie) en de bibliotheek POW. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de Révészbibliotheek in 2000 verhuist naar de Piersonbibliotheek.
Voor de Piersonbibliotheek is een werkplan 2000 opgesteld en vastgesteld als richting gevend voor de komende jaren. Met name de medewerkers van de afdeling OIA (Onderwerpsontsluiting, Informatievoorziening en Acquisitie) zullen op korte termijn geconfronteerd worden met veranderingen in hun takenpakket. De functiebenaming wordt veranderd in Informatiespecialist en de functie wordt autonomer uitgevoerd. De functie vakreferent wordt opgenomen in de functie informatiespecialist.
Ook in de Révészbibliotheek zijn voorbereidingen getroffen voor de samenvoeging met de Piersonbibliotheek. Met de beoogde samenvoeging wordt gestreefd naar het scheppen van ruimte voor nieuwe dienstverlening, die mogelijk wordt door de verdergaande digitalisering van de wetenschappelijke informatie. Met de bibliotheek POW is samengewerkt om de sanering van de collectie te vereenvoudigen. Er is een administratief systeem ontwikkeld om gemakkelijk titels te kunnen (de)selecteren of van een nieuwe signatuur te voorzien.
In de bibliotheek POW is gestart met de voorbereidingen voor de verhuizing naar het Roeterseiland door het overnemen en toepassen van het plaatsingssysteem dat voor de collectie Psychologie wordt gebruikt. Ook is begonnen met de deselectie van boeken en tijdschriften.

Opleidingen

Veel aandacht is weer besteed aan bijscholing en opleiding van de bibliotheekmedewerkers. In 1999 is het opleidingstraject Kwaliteit in dienstverlening afgerond. 145 personeelsleden, zowel leidinggevenden als medewerkers van UB en faculteitsbibliotheken, zijn getraind in klantgerichte dienstverlening. Het College van Bestuur kende de financiële middelen hiervoor toe.
Tijdens de studiedag met de leidinggevenden ter afsluiting van het traject, kwam naar voren dat het betrekken van personeelsleden bij het UBA-beleid een punt van zorg blijft. Ondanks inspanningen om de interne communicatie te verbeteren (onder andere via het werkoverleg en andere overlegorganen, het interne blad UBA-informatie en de UBA-L-discussielijst), blijken veel personeelsleden niet goed op de hoogte te zijn en is de wisselwerking tussen beleidsmakers en beleidsuitvoerders soms problematisch.
In 1999 is opnieuw de cursus Engels voor bibliotheekmedewerkers georganiseerd.
De TICER-International Summerschool on the Digital Library is gevolgd door twee medewerkers van de UB, een van de Medische Bibliotheek, van de bibliotheek Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen en van de Juridische bibliotheek.
Medewerkers van de Sector Verwerving en Ontsluiting volgden een opleiding voor het beschrijven van webpagina's volgens de Dublin Core-standaard. Bij de introductie van nieuwe diensten, zoals de elektronische documentlevering en de beschikbaarstelling van Web of Science, zijn cursussen en informatiebijeenkomsten gehouden voor het personeel van de bibliotheek.

Harmonisatie uitleenreglement

In 1999 hebben de bibliotheken een nieuw reglement voor toegang en uitleen aangenomen dat van kracht is bij alle bibliotheken van de UvA. Per bibliotheek een eigen reglement en een eigen beleid voeren ten aanzien van de toegang van verschillende categorieën gebruikers tot collecties, diensten en faciliteiten, past niet meer bij de ontwikkelingen in onderwijs en onderzoek en bij een moderne dienstverlening.
Nu is iedereen die een lenerspas van de centrale UB heeft, daarmee ook automatisch ingeschreven bij alle andere bibliotheken van de UvA. Een gelijkvormig toegangs- en uitleenbeleid geeft vooral gebruikers die bij meerdere faculteitsbibliotheken lenen, meer duidelijkheid

UBA: bibliotheekorganisatie UvA

In de nota *Nieuwe Formule*, die in 1998 is verschenen mede na uitvoerig overleg met de faculteitsbibliothecarissen, stond de samenhang van de UBA centraal. In juni 1999 is opnieuw door de faculteitsbibliothecarissen, afdelingshoofden en het managementteam van de UB tijdens een studiedag gesproken over de samenhang en samenwerking binnen de UBA. De wederzijdse afhankelijkheid van de verschillende participanten in het bibliotheeksysteem van de UvA wordt steeds onontkoombaarder en dwingender, met als meest spectaculaire exponent daarvan de digitale bibliotheek. De veranderingen in de taak van de bibliotheek, de relatie met docenten, onderzoekers en studenten, vragen om een herdefiniëring van het dienstenpakket van de bibliotheek. Gesproken is over de noodzakelijke veranderingen, over het streven naar één bibliotheekorganisatie voor de UvA, de scheiding tussen zogenaamde back-office en front-office-taken en de nadere definiëring van de specifieke voorzieningen voor de dienstverlening voor het alfa-, gamma-, bèta- en medisch cluster.

INTERMEDIAIR
GHIOTTI

Huisvesting en voorzieningen

Kwaliteitsverbetering van huisvesting en voorzieningen voor gebruikers en medewerkers was in 1999 een nimmer aflatende zorg, maar niet elke verbetering was direct voor iedereen zichtbaar.

Bushuisbibliotheek

In november is na een lange periode van voorbereiding de verbouwing van het voormalige laboratorium op de hoek Kloveniersburgwal/Oude Hoogstraat, het Bushuis, aanbesteed. In het Bushuis wordt de bibliotheek Politieke en Sociaal-Culturele Wetenschappen gehuisvest, die nu nog over vier locaties is verdeeld. Het Bushuis wordt een bibliotheek waarin elektronische informatie en nieuwe technische ontwikkelingen een centrale rol zullen spelen, maar waarbij ook klassieke informatiedragers nog een belangrijk onderdeel vormen. Er komen circa 240 studieplaatsen, met en zonder computers. De bibliotheek zal 2001 geopend worden. In 1999 is de financiering beschikbaar gekomen voor de uitvoering van een aantal voorbereidende bibliotheektechnische projecten.

Nieuwbouw UB

De voorgenomen verhuizing naar een nieuwe bibliotheek voor de UB hield ook in 1999 de gemoederen bezig. Op 10 februari is het gemeentebestuur akkoord gegaan met de notitie Huisvestingsbeleid Universiteit van Amsterdam voor de komende decennia. Samenvoeging van de faculteit der Geesteswetenschappen en de nieuwe UB maken onderdeel uit van dit huisvestingsplan. De gemeente Amsterdam en de UvA hebben opdracht gegeven een zogenaamde stedenbouwkundige verkenning uit te voeren en enkele modellen uit te werken. Na een maatschappelijk debat wordt in de zomer van 2000 een besluit van het gemeentebestuur verwacht.
Er is een begin gemaakt met de bouwkundige voorbereiding aan de Oude Turfmarkt waar de Bijzondere Collecties zullen worden gehuisvest. De monumentale en technische staat van de panden is bekeken en er is een globale indeling van het complex gemaakt.

Informatiecentrum

1999 was het eerste complete kalenderjaar voor het nieuwe Informatiecentrum in de UB. Een jaar waarin het centrum zich in een grote belangstelling van de kant van de gebruikers mocht verheugen: in het algemeen waren alle 70 pc's dagelijks vanaf 13.00 uur bezet. Het Informatiecentrum is dé plaats om informatie te zoeken en te verwerken, desgewenst met deskundige hulp van de medewerkers van het centrum. Tal van maatregelen zijn getroffen om de kwaliteit van de dienstverlening uit te breiden, zoals verruiming van de openingstijden, technische verbeteringen en de verdere scholing van de medewerkers. Tevens is begonnen met de voorbereidingen van de verhuizing van gedrukte bibliografieën en naslagwerken naar de Singelzijde van het Informatiecentrum.
Naast dit fysieke informatiecentrum is ook een elektronische informatiebalie geïnstalleerd waar de UvAwebsurfer via vraagbaak en webformulier vragen kan stellen over alles wat met literatuuronderzoek, de bibliotheek en het gebruik van informatie te maken heeft.
Een overzicht van de in 1999 gestelde vragen aan de Informatiebalie vindt u in bijlage 6.

IWO-installaties

In 1999 zijn de belangrijke klimaatbeheersingsinstallaties in het UBA-boekendepot (IWO) vervangen. Dit heeft tot grote verbetering van de bewaar- en werkomstandigheden in het depot geleid.

Algemene Leeszaal

De Algemene Studiezaal en de Tijdschriftenzaal in de UB zijn per 1 september 1999 samengevoegd tot een Algemene Leeszaal op de 2e etage. Hier zijn, naast 70 studieplaatsen, ook de laatste jaargangen van circa 650 lopende tijdschriften en een groot aantal woordenboeken te raadplegen. De vrijgekomen ruimte op de 1e etage is ingericht voor de collectie bibliografieën en naslagwerken bij het Informatiecentrum.

Beveiliging in de UB

Omdat in de UB de boeken en tijdschriften voornamelijk in de magazijnen zijn geplaatst, was toepassing van een beveiligingssysteem voor boeken en tijdschriften minder urgent. Met de inhuizing van een aantal onderdelen van de voormalige bibliotheek Geesteswetenschappen wordt beveiliging noodzakelijk. Daarom is begonnen met de voorbereiding voor het beveiligen van de collecties in open opstelling. Er is onderzoek gedaan naar het meest geschikte beveiligingssysteem, de centrale hal van de UB is voorzien van een afzonderlijke in- en uitgang en er zijn beveiligingspoortjes geplaatst. Delen van de collecties zijn al voorzien van beveiligingsstrips.

Theaterwetenschap/Film- en TV-wetenschap

De bibliotheekruimte is vergroot door het wegbreken van een scheidingswand. De uitleenbalie is in deze nieuw ruimte geplaatst, zodat de opstelling van de collectie, inclusief het video- en diamateriaal, kon worden herzien. De studietafels en stoelen zijn vervangen en er zijn beveiligingspoortjes geplaatst.

Nieuwe pc's

In vrijwel alle vestigingen van de voormalige faculteitsbibliotheek Geesteswetenschappen zijn nieuwe pc's geplaatst die aangesloten kunnen worden op het UB-netwerk. In veel vestigingen is ook bekabeling voor de nieuwe netwerkaansluiting aangelegd.

Financiën UB

Een weloverwogen financieel beleid vormde de basis voor het realiseren van tal van beleidsvoornemens. De specifieke financiering van activiteiten wordt steeds belangrijker.

Het boekjaar 1999 kon worden afgesloten met een positief exploitatieresultaat.
De budgetoverheveling tussen de faculteit Geesteswetenschappen en de UB is voor het jaar 1999 op declaratiebasis verwerkt. Per 18 oktober 1999 is echter een convenant opgesteld voor de jaren 1999 en 2000, waarin de financiële randvoorwaarden zijn geformuleerd. Met ingang van het boekjaar 2000 is de bedrijfsvoering van de bibliotheek Geesteswetenschappen ook in administratieve zin geïntegreerd binnen de gereorganiseerde UB.
De gemiddelde personeelsbezetting in 1999 was 166,5 fte, tegenover een bezetting over 1998 van 127,8 fte. De stijging is grotendeels te verklaren uit de overname van de bibliotheek Geesteswetenschappen, waarvan het personeelsbestand over 1999 gemiddeld 33 fte bedroeg.
De specifieke financiering van activiteiten wordt steeds belangrijker: de totale omvang van de in 1999 uitgevoerde projecten bij de UB bedroeg *f* 2.800.000,-. Dat is 11% van het totale UB-budget, tegenover 9% in 1998. De belangrijkste activiteiten in deze sfeer vallen enerzijds binnen het Metamorfoze-programma en anderzijds binnen het kader van de voorbereiding van de nieuwe UB. Daarnaast is ook de elektronische innovatie een belangrijk terrein van projectmatige activiteiten.

De faculteitsbibliotheken maken, financieel gezien, deel uit van de desbetrefende faculteit. Daarom kan, afgezien van de in bijlage 3 gepresenteerde gegevens, in dit verslag geen financiële informatie over deze bibliotheken worden vermeld.

De kunstenaar Ilya Kabakov tijdens de voorbereidingen van zijn installatie The Old Reading Room *in de UB.*

Keuze uit de overige activiteiten en gebeurtenissen

Ook in 1999 zijn tal van activiteiten georganiseerd die de dienstverlening en de kwaliteit van de omvangrijke collectie in de schijnwerpers plaatsten. Een selectie.

- Van 22 januari tot en met 26 februari 1999 was de tentoonstelling *Drukken van Steen*; *lithografie en boek in de 19e eeuw* te zien. Bij de expositie verscheen een catalogus.
- Van 18 maart tot en met 29 april 1999 was de expositie *Vossius in verleden en toekomst. Een groot geleerde en het behoud van zijn manuscripten* te zien, naar aanleiding van het overlijden van Gerard Joannes Vossius op 17 maart 1649, 350 jaar geleden.
- Met ingang van 1 januari 1999 kunnen studenten en medewerkers van Hogeschool van Amsterdam zonder kosten lid worden van de UBA, terwijl medewerkers en studenten van de UvA gratis gebruik kunnen maken van de HvA-bibliotheken. De wederzijdse dienstverlening betreft het raadplegen van catalogi en collecties en het lenen uit de collecties.
- In 1999 heeft een projectgroep zich gebogen over een nieuw en flexibel bewegwijzeringssysteem in de UB, dat in de toekomst op eenvoudige wijze door het gebouwenbeheer van de UB zelf is aan te passen. In 2000 wordt het systeem ingevoerd.
- In samenwerking met het Amsterdams Historisch Museum was van 20 mei tot en met 2 juli 1999 een expositie te zien getiteld "*'t Verborgen goed, Treckt ons gemoed". De boekillustratoren Jan & Casper Luyken*, ter gelegenheid van het verschijnen van de publicatie van N. Klaversma en K. Hannema *Jan en Casper Luyken te boek gesteld: Catalogus van de boeken van Van Eeghen in het Amsterdams Historisch Museum*.
- Van 9 juli tot en met 6 augustus 1999 was in de Doelenzaal de installatie *The Old Reading Room* te zien van de kunstenaar Ilya Kabakov. De opening op 8 juli in de Aula van de UvA is verricht door de staatssecretaris van Cultuur, Rick van der Ploeg. Het evenement, dat de UB veel aandacht in de media bracht, is voortgekomen uit de samenwerkingsovereenkomst tussen het Amsterdams Fonds voor de Kunst en de UB.
- De UB verwierf dit jaar de werktekeningen van de Lexicon, het lettertype van Bram de Does dat onder andere voor de Dikke Van Dale wordt gebruikt. Dit feit was aanleiding voor de tentoonstelling *Bram de Does 65; boektypograaf & letterontwerper*, die van 16 juli tot en met 26 augustus 1999 in de UB was te zien.
- De werkgroep Historie van de Nederlandse Vereniging van Obstetrie en Gynaecologie stelde in samenwerking met de UB de expositie *Welvaren van kraamvrouw en kind. Nederlandse verloskunde en gynaecologie 1775-1925* samen, die van 20 september tot en met 28 oktober 1999 was te bezichtigen. Op Wetenschapsdag, zondag 10 oktober 1999, is de tentoonstellingszaal extra opengesteld en verzorgde Bram Schuytvlot een rondleiding.
- Op 28 oktober 1999 is ter markering van de integratie van de bibliotheek van de faculteit Geesteswetenschappen en de UB een groot personeelsfeest gevierd in *De Rode Hoed*.
- Van 12 november tot en met 21 december 1999 was in de UB de tentoonstelling *Middeleeuws toneel in het handschrift-Van Hulthem* te zien. Aanleiding was het gereed komen van een integrale editie van alle teksten in het handschrift, onder redactie van H. Brinkman en J. Schenkel.

- Op 26 november 1999 organiseerde de Dr. P.A. Tiele-Stichting, samen met de Leerstoelgroep Boek-, archief- en informatiewetenschap van de UvA, een bijeenkomst waarin acht deskundigen uit de wereld van de uitgeverij, vormgeving, jurering en organisatie spraken over de zin/onzin van het instituut *Best verzorgde boeken.*
- UBA-nieuws is een nieuwe elektronische actualiteitendienst dat informeert over nieuwe of gewijzigde bibliotheekdiensten, elektronische bestanden en dergelijke. Geïntereresseerden kunnen zich abonneren via het UBAweb, waarna ze het nieuws op hun e-mailadres ontvangen.
- In 1999 heeft de UB 22 bruiklenen afgestaan voor tentoonstellingen in musea in Nederland, België, Luxemburg en Duitsland.
- De afdeling Bijzondere Collecties registreerde in 1999 10.516 bezoekers; ten opzichte van 1998 een stijging met circa 9%.
- In de tot 'Galerij Bijzondere Collecties' omgedoopte expositieruimte op de gang bij Zaal Mennonitica en Zaal Boekhandel zijn kleinere tentoonstellingen ingericht over onder andere de *Typografie van Loek Schönbeck* en *Boekenvrienden Solidariteit*
- Medewerksters van de bibliotheek Biologie presenteerden op 14-17 april 1999 een poster over het digitaliseringsproject van de Moninckx Atlas tijdens het congres *The Art of Natural History,* georganiseerd door de Society for the History of Natural History in het British Museum (Natural History) te Londen.
- In het tweede en derde trimester van het studiejaar 1998/1999 en het eerste en tweede trimester van het het studiejaar 1999/2000, hebben medewerkers van de UB een bijdrage geleverd aan de onderwijsmodule Informatievaardigheden, een verplicht studie-onderdeel voor eerstejaars studenten Geesteswetenschappen. In totaal is gedurende 52 dagdelen cursus gegeven.
- De Bibliotheca Rosenthaliana richtte mini-exposities in over *Siegfried van Praag, de joodse filosoof Cresca* en over *Nederlands-joodse bijbelvertalingen*.
- De voorlopige inrichting van de Dortmondcollectie bij de afgiftebalie van de sector Publieksdiensten is voltooid, waarbij tevens een brochure verscheen: *Schriftmuseum J.A. Dortmond.*
- Tijdens de *Open Monumentdagen* op 11 en 12 september 1999 hebben meer dan 1300 mensen de Plantage-bibliotheek bezocht.
- *UvA-link*, het mededelingenblad van de UB en het Informatiseringscentrum, is in 1999 vier maal verschenen.
- *UBA Informatie*, het mededelingenblad voor de medewerkers van de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam, verscheen ook vier maal.
- In het kader van de EDUBA lezingencyclus over de digitale bibliotheek en de elektronische dienstverlening, georganiseerd door de UB en het Informatiseringscentrum van de UvA, zijn in 1999 twee lezingen gehouden:
  - Wilma Mossink (Open Universiteit): *Auteursrecht in een digitale informatiewereld;*
  - Michael Jensen (The National Academy Press): *Entrepreneurs of Social Value: Applying Technology to the Nonprofit Knowledge Enterprise.*
- De Fotografiedienst van de UB heeft in 1999 in totaal ruim 400 zeer uiteenlopende foto-opdrachten behandeld, waaronder een zeer omvangrijke opdracht voor een Blaeu-deel van de *Atlantes Neerlandici*. Voorts zijn meer dan 500 fotokopieer- en 36 microficheringsopdrachten verwerkt.

Bibliotheekcommissie

De Bibliotheekcommissie adviseert het College van Bestuur over alle bibliotheekaangelegenheden en in het bijzonder over de onderlinge afstemming van de Universiteitsbibliotheek en de faculteitsbibliotheken.

De commissie besprak onder andere het plan voor de herschikking van de collecties, het reorganisatie- en formatieplan UB, de tijdschriftenactie van het UKB en de harmonisatie van het uitleenregelement.

Mr P.M. Witteman, lid namens de Vereninging van Vrienden van de UB, is opgevolgd door de nieuwe voorzitter van de Vereniging, mevrouw mr M.A. Rümke.
Prof.mr B. Hugenholtz trad af als lid, mevrouw Wieteke Drummen (lid namens de Centrale Studentenraad) is opgevolgd door mevrouw Ine Raangs.

Per 31 december 1999 was de commissie als volgt samengesteld:
- prof.dr H. Pleij, voorzitter
- prof.dr J.J.M. Franse
- mevrouw drs. P. Goedegebuure
- mevrouw prof.dr S. Leydesdorff
- mevrouw I. Raangs
- mevrouw mr M.A. Rümke
- prof.dr A.W. Schram
- drs N. Verhagen.

Vereniging van Vrienden

De Vereniging van Vrienden van de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam telde in december 1999 circa 900 leden: een 'aanwinst' van 300 nieuwe leden na een succesvolle wervingsactie onder de vaste gebruikers van de UB. De vereniging levert een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de collectie van de bibliotheek.

Het bestuur bestond uit:
- mr P.M. Witteman (voorzitter tot 19 mei)
- drs A.R.A. Croiset van Uchelen (penningmeester)
- mevrouw dr C. van Lakerveld (1e secretaris)
- mevrouw drs C.J. Godfried (2e secretaris)
- prof.dr W.F. Heinemeyer (overleden op 18 juli)
- prof.dr J.Th. Leerssen
- mevrouw prof.dr M.T.C. Mathijsen-Verkooijen
- mevrouw drs F.F.J.M. Pieters
- mevrouw mr M.A. Rümke (voorzitter met ingang van 19 mei)
- mevrouw J. Steenbergen-van Smalen (afgetreden aan het eind van het jaar)
- drs N. Verhagen
- R. Visser (afgetreden aan het eind van het jaar)

Zoals gebruikelijk is aan alle leden van de vereniging een overzicht gezonden van het tentoonstellingsprogramma, alsmede uitnodigingen voor openingen van de zes tentoonstellingen en de installatie van Ilya Kabakov in de Doelenzaal.

De Vereniging van Vrienden heeft in 1999 aan de UB geschonken:
- *Album Biegel*, autografen van bekende Nederlandse letterkundigen, verzameld door mevrouw Anne Biegel;
- *Alfabetsteen van Jan van Krimpen*;
- Letterontwerpen van Bram de Does voor de *Lexicon*.

Ondernemingsraad Diensten

De Ondernemingsraad Diensten is de OR voor de eenheden Universiteitsbibliotheek/Audiovisueel Centrum, Informatiseringscentrum en het Bureau van de Universiteit. Ook in 1999 kon de Universiteitsbibliotheek rekenen op een grote belangstelling van de kant van de OR. Na de fusie tussen UB en faculteitsbibliotheek Geesteswetenschappen per 1 januari 1999 was het wachten immers op de aangekondigde reorganisatie, die van beide bibliotheken daadwerkelijk één nieuwe organisatie zou maken.

De rol van de OR hierbij is wettelijk geregeld: de OR moet in staat worden gesteld een advies uit te brengen over deze "belangrijke wijziging in de organisatie van de onderneming". De bibliothecaris verwachtte medio 1999 met zijn adviesaanvraag te kunnen komen.
Ter voorbereiding van het advies stelde de OR al in februari een reorganisatiecommissie in, waarin naast vijf OR-leden ook twee medewerkers van de voormalige faculteitsbibliotheek Geesteswetenschappen zitting namen. Vele malen is deze commissie bij elkaar gekomen, om te overleggen met elkaar, maar ook met de bibliothecaris. Het gereedkomen van het concept-reorganisatieplan, het Functie- en FormatiePlan, waarin de structuur van de nieuwe organisatie en de daarin voorkomende functies inclusief hun omvang en voorlopige inschaling beschreven stonden, vormde een belangrijke fase in het reorganisatieproces. Om de meningen van het personeel over dit plan te peilen organiseerde de OR een hoorzitting, die goed werd bezocht. Ook tijdens speciaal hiervoor ingestelde spreekuren konden personeelsleden hun ideeën over de opzet van de nieuwe organisatie kwijt.
Toen in juni de officiële adviesaanvraag kwam, bleek er een voor de OR fors knelpunt te zijn: de functiebeschrijvingen die hoorden bij de nieuwe organisatie waren nog niet klaar. Deze klus bleek veel meer tijd te kosten dan de bibliothecaris had verwacht. Zonder inzicht in de nieuwe functiebeschrijvingen wilde de OR eigenlijk niet positief adviseren. Afgesproken werd het advies één maand uit te stellen, ten einde de bibliothecaris in de gelegenheid te stellen dan toch ten minste met een beschrijving te komen van de nieuwe, of sterk gewijzigde functies in de nieuwe organisatie. De gevraagde beschrijvingen kwamen, maar bleken in sommige gevallen niet of nauwelijks aan de verwachtingen van de OR te voldoen. Dit leidde tot een moeilijke situatie: moest de OR nu op zijn strepen gaan staan en stellen dat een advies onmogelijk was zonder functiebeschrijvingen? Of moest er voorrang worden gegeven aan een vlot verloop van het reorganisatieproces? De OR heeft voor het laatste gekozen en in juli positief geadviseerd over de voorgenomen reorganisatie.

Bijlage 1

Leners, lenerspassen en gebruikersaccounts

Overzicht actieve leners

Lenertype	*Aantal*
Medewerker UvA	3.110
Medewerker Nederlandse universiteit	679
AdamNet - UBA	614
AdamNet - extern	443
Overige particulieren	3.339
Student UvA	16.168
Student VU	1.616
Student overige Nederlandse universiteit	1.544
Student HBO-Amsterdam	129
IBL (1 maand)	1.575
IBL (2 maanden)	384
Bedrijven	48
Interne dienst	3
Medewerker UB (werkpas)	180
Medewerker FB (werkpas)	585
Dagpas/maandpas	726
Gratis lid	103
UvA-kaarthouder	24
UHA-student	7
HvA-student	486
HvA-medewerker	18
Alumni	5
Totaal	**31.786**

Verkochte lenerspassen

Type lenerspas	*Aantal*
Lenerspassen à *f* 40,00	2.967
AdamNetpassen à *f* 65,00	352
Dagpassen à *f* 5,00	631
Weekpassen à *f* 10,00	61
Maandpassen à *f* 15,00	90
Vervangende passen à *f* 10,00	186
Alumnipassen à *f* 30,00	5
Totaal	**4.292**

Verkochte gebruikersaccounts elektronische werkplekken UB

Accounts elektronische werkplekken	*Aantal*
Dagaccounts à *f* 5,00	182
Weekaccounts à *f* 10,00	317
Jaaraccounts à *f* 50,00	95
Totaal	**594**

Bijlage 2

Uitleencijfers faculteitsbibliotheken en UB

Faculteit	*Uitleningen in PICA*
UB centrale vestiging	**137.634**
UB Geesteswetenschappen (decentrale vestigingen)	**76.455**
Rechtsgeleerdheid	**54.162**
Bètawetenschappen	
■ WINS	3.696
■ Scheikunde	1.775
■ Biologie	*
Medische Wetenschappen	
■ Geneeskunde	3.460
■ Tandheelkunde	3.459
Maatschappij en Gedragswetenschappen	
■ POW	9.328
■ PSCW	34.452
■ Psychologie	8.832
Piersonbibliotheek	**24.239**
■ Ruimtelijke wetenschappen	**
■ Economie/Econometrie	
Totaal	**357.492**

* *Biologie heeft een handmatige uitleen (er zijn geen cijfers beschikbaar)*

** *De Piersonbibliotheek is de bibliotheek van de Faculteit Economische Wetenschappen en Econometrie (FEE) en van Ruimtelijke Wetenschappen (Faculteit Maatschappij en Gedragwetenschappen)*

Bijlage 3

Collectie en uitgaven aan informatiedragers

Collectie

Faculteitsbibliotheek	*Collectie in meters*	*Aantal lopende abonnementen*	*Aantal studieplaatsen*
UB/IWO	76.661	3.496	606
Geesteswetenschappen	19.859	2.218	912
Rechtsgeleerdheid	4.719	980	383
WINS	2.878	489	102
Scheikunde	1.903	267	48
Biologie	7.028	2.142	66
Medische bibliotheek	3.087	1.240	334
Tandheelkunde	441	146	39
Piersonbibliotheek	2.176	700	182
Maatschappij & Gedragswetenschappen	7.808	1.631	273
Totaal	**126.560**	**13.309**	**2.945**

Uitgaven boekenbudget

	Monografieën	*Tijdschriften*	*Druk- en bindwerk*	*Dissertaties*	*Audio en video*	*Diversen*	*Totaal*
Alle faculteiten	776.636	2.629.231	223.691	5.878	2.000	15.410	3.652.846
UB (incl. GW)	1.708.580	1.046.659	437.833	52.003	-	63.353	3.308.428 *
Totaal UvA	**2.485.216**	**3.675.890**	**661.524**	**57.881**	**2.000**	**78.763**	**6.961.274**

* *Inclusief bestedingen ten laste van NWO-gelden, exclusief centraal gefinancierde elektronische bestanden: f 520.000,-*

Specificatie uitgaven tlv facultaire boekenbudgetten

Faculteit	*Monografieën*	*Tijdschriften*
Rechtsgeleerdheid	219.264	248.084
WINS	35.392	441.952
Scheikunde	5.785	662.503
Biologie	14.439	485.350
Economie	11.301	169.914
PSCW	133.262	196.157
Psychologie	37.124	138.257
POW	18.012	111.377
Ruimtelijke Wetenschappen	48.461	114.283
Tandheelkunde	5.581	96.231
IVAM/RW	-	2.511
CEDLA	911	8.623
Geneeskunde	12.754	1.275.900
Totaal	**523.040**	**2.570.141**

Bijlage 4

Bestellingen en catalogisering

Aantal verwerkte bestellingen en tijdschriften

	Aantallen
Lopende abonnementen	10.921
Ingecheckte tijdschriftafleveringen	71.396
Bestelde monografieën	14.524
Verwerkte banden	13.970
Nieuwe catalogusrecords in GGC	4.680
Records verwerkt bij tijdschriftenmatching	2.825

Aantal gecatalogiseerde publicaties

Type	*Aantal*
Aanschaf	14.000
Geschenken (inclusief 400 proefschriften)	10.500
Meerdelige publicaties	7.000
Themanummers, supplementen en dergelijke	4.000
Ouder materiaal	2.300
Elektronische documenten	200
Retroconversie	6.000
Totaal	**44.000**

Aantal op onderwerp ontsloten publicaties

	Aantal
Door afdeling Onderwerpsontsluiting UB	8.645
In faculteitsbibliotheken	16.500
Totaal	**25.145**

Aantal retrotitels

	Aantal
Retro in UB (inclusief GW)	82.964
Retro tbv Metamorfoze-project	8.455
Retro 'bijzondere talen'	11.498
Totaal	**102.917**

Bijlage 5

Gebruik website en elektronische bestanden

Gebruik UBAwebsite: http://www.uba.uva.nl

	1999	*1998*	*1997*
Bezoeken per maand	58.487	31.424	10.584

	1999	*1998*
Aantal hits per jaar	2.162.915	1.181.279
Aantal hits per maand	180.242	98.440
Aantal pagina's per bezoek	3,08	3,13

Elektronische bestanden

Bestanden	*Zoekacties 1999*	*Zoekacties 1998*
ERL	101.732	61.552
Citrix (3 zoekacties per login)	58.509	19.107
UBAweb	701.844	377.088
Pica		
■ PiCarta	83.092	9.938
■ Online Contents	103.709	102.390
■ NCC	240.005	213.206
■ AdamNet	6.324	
■ ORS*	28.392	23.197
■ AHN**		
Online		
■ BNSW**		
■ IBZ**		145
■ Literatuurinformatie**		
■ NOD**		2.926
■ Opmaat (documenten)	18.411	18.281
■ Pardos**		

* *Zie specificatie op pagina 43.*

** *De leveranciers van deze online-bestanden zijn nog niet in staat gebruikersgegevens te leveren.*

Specificatie zoekacties ORS-bestanden

Bestand	*Zoekacties 1999*
BNTL (Bibliografie van de Nederlandse Taal- en Literatuurwetenschap	9.122
CEN (Catalogus Epistularum Neerlandicarum)	2.004
GLIN (Grijze Literatuur in Nederland)	1.620
HinT (Historie in Titels)	7.318
ISTC (Incunabla Short Title Catalogue)	144
NCRD (Nederlands Centrum voor Rechtshistorische Documentatie en Rechtsiconografie)	91
Onderwijsdatabank	437
RGN (Repertorium Geschiedenis Nederland)	916
STCN (Short-Title Catalogue, Netherlands)	5.857
SWIDOC-SWL (Sociaal-Wetenschappelijke Literatuur Databank)	1.883
Totaal	**28.392**

Specificatie bekeken records ERL-bestanden

Bestand	*Aantal Records*
Art Index	28.205
Biography Index	3.887
Biological Abstracts	45.563
Cumulative Book Index	0
Current Contents	667.814
Dissertation Abstracts	15.318
EconLit	60.777
Education Library	2.222
ERIC	36.998
F & S Index	0
Foreign Legal Per.	0
INSPEC	36.595
LISA	14.515
LLBA	11.208
MathSci	2.713
Medline	49.110
MLA	49.915
PAIS	5.002
Periodical Abstracts	13.596
Philosopher's Index	1.535
Political Science Abstracts	7.431
PsycLit	220.222
Serline	0
Sociological Abstracts	65.642
Soil	7.225
Ulrich's	31.968
Totaal	**1.377.461**

Bijlage 6

Informatiebalie UB

Aantal gestelde vragen aan informatiebalie UB in 1999 naar type aanvraag

Maand	*Algemeen*	*Gebruikersondersteuning*	*Referencevragen*	*Totaal*
januari	1.187	970	462	2.619
februari	1.118	1.053	554	2.725
maart	1.217	1.072	504	2.793
april	800	694	333	1.827
mei	757	805	262	1.824
juni	907	832	435	2.174
juli	581	515	278	1.374
augustus	493	407	240	1.140
september	1.021	803	347	2.171
oktober	762	617	350	1.729
november	727	749	352	1.828
december	499	476	228	1.203
Totaal	**10.069**	**8.993**	**4.345**	**23.407**

Aantal gestelde vragen aan informatiebalie UB in 1999 naar wijze van stellen

Maand	*Mondeling*	*Telefonisch*	*Webformulier*	*Totaal*
januari	2.251	286	82	2.619
februari	2.408	254	63	2.725
maart	2.353	379	61	2.793
april	1.534	257	36	1.827
mei	1.576	202	46	1.824
juni	1.836	285	53	2.174
juli	1.123	198	53	1.374
augustus	933	165	42	1.140
september	1.890	236	45	2.171
oktober	1.398	247	84	1.729
november	1.451	316	61	1.828
december	948	203	52	1.203
Totaal	**19.701**	**3.028**	**678**	**23.407**

Bijlage 7

Bibliotheekformatie

Formatie bibliotheekpersoneel in fte per 31 december 1999

Bibliotheek	*Aantal fte*
UB (inclusief Geesteswetenschappen)	170,8
Rechtsgeleerdheid	13,4
WINS	4,5
Scheikunde	3,4
Biologie	6,8
Medische Bibliotheek	15,2
Tandheelkunde	2,5
Piersonbibliotheek	10,0
PSCW	13,0
Psychologie	4,2
POW	2,2
Totaal	**246**

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM